

ЕДИЦИЈА АΣΦΑΛΕΙΑ

Књига VIII

**СУПРОТСТАВЉАЊЕ
САВРЕМЕНОМ
ОРГАНИЗОВАНОМ
КРИМИНАЛУ И
ТЕРОРИЗМУ**

VI

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА

БЕОГРАД, 2015

Издавач
КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА
Београд, Цара Душана 196, Земун

За издавача
Проф. др Младен Бајагић,
в. д. декана Академије

Главни и одговорни уредник
Проф. др САША МИЈАЛКОВИЋ,
Руководилац научноистраживачког пројекта

Уредници
ВЛАДИМИР ЦВЕТКОВИЋ, МА, секретар Пројекта
МАРИЈА ПОПОВИЋ, МА, секретарка Пројекта
Доц. др ТАЊА КЕСИЋ
Проф. др ЖЕЉКО НИКАЧ

Рецензенти
Проф. др РАДОМИР МИЛАШИНОВИЋ
Др ЈОВАН ЂИРИЋ, научни саветник
Др МАРКО НИКОЛИЋ, научни сарадник

Лектор
Милена Шећеровић

Компјутерска припрема слога
Сигнатуре Д.о.о.

Тираж
150 примерака

Штампа
Пекограф, Земун

©2015 Криминалистичко-полицијска академија, Београд

ISBN 978-86-7020-333-4

This book (thematic collection of papers) is the result of the realisation of the Scientific Research Project entitled "Development of Institutional Capacities, Standards and Procedures for Fighting Organized Crime and Terrorism in Climate of International Integrations". The Project is financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia (No 179045), and carried out by the Academy of Criminalistics and Police Studies in Belgrade (2011–2015). The leader of the Project is Full-time Professor Saša Mijalković, PhD.

ПРЕМИСЕ И СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА

Саша Мијалковић¹

Младен Бајагић²

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Апстракт: Република Србија је деценијама угрожена тероризмом. Истовремено, држава Србија никада није имала јединствени стратегијски документ у којим би исказала своја општа опредељења о методама, циљевима и разлозима заштите своје територије, суверенитета, грађана, имовине и националних интереса од тероризма. Данас, у ери евроатлантских интеграција, Србија има обавезу, али и национални интерес да донесе и усвоји националну стратегију против тероризма и акциони план за спровођење ове стратегије. С тим у вези, Влада Републике Србије и Министарство унутрашњих послова формирали су мултидисциплинарну експертску радну групу с циљем израде нацрта предметне стратегије, као и предметног акционог плана. Истраживачи Криминалистичко-полицијске академије су, као чланови ове групе, дали своје виђење изгледа и садржаја ових стратегијских докумената. У овом раду приказан је предлог садржаја стратегије Републике Србије против тероризма.

Кључне речи: национална безбедност, тероризам, национална стратегија против тероризма, Република Србија, европске интеграције, Европска унија.

Увод

Стратегијска и доктринарна документа националне безбедности у „животима држава“ свој практични значај добијају након Другог светског рата. Таква документа су била типична за земље „глобалног Запада“, а тек много касније и за земље „глобалног истока“. Стратегијска документа су од претежног значаја за унапређење многих сфера државног и друштвеног живота, а у ери глобализације тероризма и организованог криминала, њихов значај постаје још већи.³

1 Редовни професор, sasa.mijalkovic@kpa.edu.rs

2 Редовни професор, mladen.bajagic@kpa.edu.rs

3 С. Мијалковић; С. Вуковић, Стратегијска документа као основа за дефинисање стандарда и процедура за превенцију и сузбијање савремених проблема

Како су тероризам и организовани криминал нарастајући безбедносни проблеми, то је и потреба за стратегијским опредељивањем држава у решавању ових проблема све неопходнија.⁴ У том смислу, Република Србија је почела процес израде и имплементације националне стратегије против тероризма.⁵ Текст који следи, био је идејна платформа за израду поменутих стратегијских докумената.

1. Увод Стратегије

Сматрајући људске животе, имовину, слободу, мир и безбедност виталним људским, националним, европским и универзалним вредностима и интересима, а свесна да су они често угрожени тероризмом и другим видовима политичког насиља, Република Србија је одлучна да спречи, сузбије и отклони последице сваког терористичког чина који је уперен против њених грађана и националних вредности и да настави са давањем личног доприноса међународним напорима у супротстављању тероризму.

После доношења *Стратегије националне безбедности Републике Србије*⁶ инкриминисања терористичких појава Кривичним закоником⁷ и усвајања Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма⁸,

---

националне безбедности, *Супротстављање савременом организованом криминалу и тероризму I*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2011, стр. 1–16.

- 4 Г. Бошковић; С. Мијалковић; Д. Субошић, Утицај криминалистичко-обавештајне стратегије на супротстављање организованом криминалу, *Ревија за криминологију и кривично право*, број 3, vol. 48, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу и Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2010, стр. 213–224.
- 5 Први састанак *Радне групе за израду Националне стратегије за борбу против тероризма* одржан је 5. августа 2015. године, у просторијама Министарства унутрашњих послова Републике Србије у Београду. Њему су присуствовали и аутори овог рада. Пре тога, 31. јула 2015. године аутори овог рада предали су *Нацрт Стратегије*, који је презентован у облику који је приказан у овом раду.
- 6 Одлука о усвајању Стратегије националне безбедности Републике Србије, *Службени гласник РС*, број 88/2009.
- 7 Кривични законик, „*Сл. гласник РС*“, број 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014.
- 8 Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, „*Сл. гласник РС*“, број 20/2009, 72/2009 и 91/2010.

Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма од 31. децембра 2014. године и Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма⁹, Република Србија усваја и *Стратегију Републике Србије за супротстављање тероризму/Стратегију Републике Србије против тероризма*.¹⁰

*Стратегија Републике Србије за супротстављање тероризму/Стратегија Републике Србије против тероризма*¹¹ (у даљем тексту: Стратегија) је израз најискреније и најоштрије осуде тероризма и општих опредељења Владе Републике Србије (у даљем тексту: Влада) да, уважавајући међународне и националне стандарде у заштити људских слобода и права, тековина демократског друштва, владавине права и људских, државних, међународних и глобалних вредности и интереса, употребом савремених легалних и легитимних мера, метода и средстава

9 Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма, „Сл. гласник РС“, број 29/2015.

10 Примери назива стратегија против тероризма су: UN: United Nations Global Counter Terrorism Strategy; EU: The European Union Counter Terrorism Strategy; USA: National Strategy for Counterterrorism; UK: National Counterterrorism strategy 2011-2015; Sweden: Sweden's national counter-terrorism strategy; Spain: Plan Estrategico Nacional De Lucha Contra La Radicalizacion Adicalizacion Violenta; The Kingdom of Saudi Arabia Initiatives and Actions to Combat Terrorism; Makedonija: Национална стратегија за борба против перење пари и финансирање на тероризам; Хрватска: Национална стратегија за превенцију и сузбијање тероризма; Finska: National counter-terrorism strategy; Црна Гора: Стратегија за превенцију и сузбијање тероризма, прања новца и финансирање тероризма; БиХ: Стратегија Босне и Херцеговине за превенцију и борбу против тероризма итд.

11 У безбедносној пракси, у медијима, у литератури и у појединим правним и стратегијским актима често се за супротстављање угрожавајућим појавама користи реч „борба“ (нпр., борба против тероризма). Овај термин је својствен решавању проблема оружаног, војног карактера, не и невојних безбедносних проблема у које се сврстава тероризам. Осим тога, термин има превасходно репресивни призив, истиче идеју сузбијања – кажњавања и одмазде према носиоцима угрожавајуће појаве, чиме се у други план стављају (или чак занемарују) спречавање угрожавајуће појаве, отклањање настале штете и враћање угрожене вредности у првобитно стање и заштита и помоћ жртвама. Зато је уместо речи борба прикладније користити реч „супротстављање“, која је заједнички садржалац свих сфера решавања безбедносних проблема: превентивне, репресивне, санационе и третмана жртава. С. Мијалковић, *Национална безбедност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2011, стр. 281.

заштити друштво и државу, и допринесе заштити међународне заједнице од тероризма.

Република Србија потврђује опредељење да своје ангажовање на супротстављању тероризму настави уважавањем међународног права и стандарда, а првенствено у духу *Глобалне противтерористичке стратегије Уједињених нација*¹² и *Стратегије Европске уније против тероризма*¹³ која се заснива на тзв. „4 стуба“ супротстављања тероризму: *спречити тероризам, заштитити од тероризма, пратити и сузбити појаве тероризма и одговорити на тероризам отклањањем последица.*

Следећи универзалне и европске стандарде, Република Србија ће, у оквиру напора на супротстављању тероризму, деловати на „4 паралелна колосека“: *превенција тероризма, сузбијање тероризма, асанација последица и ревитализација угрожених вредности и интереса и заштита, помоћ и подршка жртвама тероризма.* Република Србија је спремна да се тероризму супротстави на националном и међународном нивоу, у оквиру националног и међународног права.

На пољу *превенције тероризма*, Република Србија ће настојати да ангажовањем националних и наднационалних безбедносних субјеката, институција и тела владиног и невладиног сектора плански, организовано, координирано и континуирано предузима мере научноистраживачког, нормативног, економско-социјалног, миграционо-политичког, информативно-едукативног и сличног карактера, које су усмерене ка отклањању узрока, односно ка спречавању настанка појава и последица радикализма и тероризма.

У оквиру *сузбијања тероризма* Република Србија ће, ангажовањем одређених субјеката државног и недржавног сектора и легалном и легитимном применом правних, полицијских, криминалистичко-форензичких, обавештајних и других безбедносних метода, настојати да открије кривична дела у вези са тероризмом, да расветли све чињенице и околности у вези са извршеним кривичним делима, да пронађе извршиоце кривичних дела и обезбеди доказе о кривици извршилаца, да оптужи осумњичене извршиоце кривичних дела, те да осигура фер и правично суђење извршиоцима кривичних дела и извршење изречених правоснажних санкција и да одузме средства која су коришћена за извршење кривичних дела или су стечена извршењем кривичних дела.

12 *United Nations Global Counter-Terrorism Strategy: activities of the United Nations system in implementing the Strategy*, United Nations – General Assembly, A/66/762, 4/2012.

13 *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, Council of the European Union, Brussels, 14469/4/05 REV 4, 30. november 2005.

Асанацијом последица и ревитализацијом угрожених вредности Република Србија ће применом извесних информативно-едукативних, медицинских, материјално-финансијских, техничких, инжењерских, машинских, грађевинских, информационих, против-нуклеарно-хемијско-биолошких и других метода настојати да што ефикасније отклони последице које су настале терористичким актима и да угрожена добра и вредности што пре врати у пређашње, односно у функционално стање.

Најзад, Република Србија ће настојати да кроз националне и наднационалне безбедносне механизме пружи *заштиту, помоћ и подршку жртвама тероризма*, отклањањем штетних последица примарне виктимизације терористичким нападима, спречавањем секундарне виктимизације неадекватним поступањем органа формалне социјалне контроле злочина и спречавањем терцијарне виктимизације жртава поновним угрожавањем од стране терориста. То ће постићи мерама које су преваходно усмерене ка заштити жртава (мере заштите жртава од санкција унутрашњег казног права, мере заштите личне безбедности жртве и чланова њене породице, мере заштите менталног интегритета жртве, мере заштите права жртава на обештећење за штету насталу извршењем кривичног дела и мере заштите жртава-сведока од „нефер“ третмана у кривичном поступку) и мерама које су преваходно усмерене ка пружању помоћи и подршке жртвама (саветодавна помоћ, медицинска помоћ, психолошка помоћ и подршка, правна помоћ и подршка, социјална помоћ, помоћ при репатријацији жртава-странаца и помоћ и подршка при реинтеграцији жртава у свакодневне животне токове).

Тежећи пуноправном чланству у Европској унији и у другим облицима међународне институционалне сарадње, Република Србија је непоколебљива у намери да јединственим стратешким приступом, и уз помоћ и у сарадњи са другим државама и међународном заједницом, развије свеобухватне националне капацитете, стандарде и процедуре за ефикасно супротстављање свим појавним облицима екстремизма и тероризма, што су најприсутнији облици политичког насиља у свету.

Република Србија је свесна и посебних опасности које долазе из везе тероризма са другим облицима политичког насиља и криминала, као што су унутардржавни етнички и верски сукоби, активности сепаратистичких, паравојних, неонацистичких, неофашистичких и национал-шовинистичких покрета, као и трансационалног

организованог криминала, према којима ће такође бити усмерени пажња и противтерористичке активности Републике Србије.

Стога је доношење и имплементација ове Стратегије од најширег значаја за све грађане Републике Србије и важан је корак у процесу придруживања Европској унији и постизању пуне сагласности око вредности и циљева Европске спољне и безбедносне политике и других међународних стратешких опредељења у области безбедности. Стратегијом Влада утврђује политику у области успостављања ефикасног националног система безбедности за супротстављање тероризму, којом дефинише визију, мисију, стратешке и операционе циљеве, улоге и одговорности државних и недржавних субјеката, посебно субјеката националног система безбедности као што су Министарство унутрашњих послова, Војска, обавештајно-безбедносни систем Републике Србије, Управа за спречавање прања новца, Царински органи и други, и одређује оквире за израду планова имплементације. Такође, Стратегијом се стварају додатни услови за ефикасније укључивање Републике Србије у регионални, европски и светски концепт супротстављања тероризму.

Овако конципирана, Стратегија је усклађена са Националним програмом за интеграцију у Европску унију, као и са текућим реформским процесима у земљи, пре свега оним који су наведени у документу „Европско партнерство“. Она је у чврстој концепцијској и функционалној вези са Стратегијом националне безбедности Републике Србије, као и са другим стратегијама Републике Србије које се односе на области: интегрисаног управљања државном границом, решавања питања избеглица и интерно расељених лица, подршке развоју малих и средњих предузећа и предузетништва, развоја младих, енергетике, јавног саобраћаја, односно са стратегијама супротстављања: организованом криминалу, корупцији, прању новца, финансирању тероризма, недозвољеној трговини дрогама, кријумчарењу оружја, илегалним миграцијама, трговини људима, насиљу и недоличном понашању на спортским приредбама, дискриминацији, сиромаштву, незапослености итд.

Влада ће створити све неопходне политичке и правне претпоставке за успешну примену Стратегије. Истовремено, Влада ће преко својих институција активно развијати поверење и сарадњу са грађанима и целом јавности ради повезивања свих снага и потенцијала друштва у супротстављању тероризму. Најзад, Влада ће учинити све напоре на

унапређивању међународне сарадње и добијању адекватне иностране и међународне помоћи и подршке у имплементирању Стратегије.

2. Појам и обележја тероризма

Традиционално, тероризам се у Републици Србији одређује као смишљена, сврсисходна и често организована и систематска употреба насиља и застрашивања ради стварања или искоришћавања атмосфере страха грађана и носилаца власти, с циљем прокламовања извесних идеолошких, најчешће политичких вредности, циљева или интереса и присиљавања државних власти да удовоље захтевима терориста. Циљеви терориста могу да буду и легитимни, али је тероризам као средство њиховог достизања незаконито и морално недопустиво.¹⁴

Као таквог, тероризам традиционално одликују: свесна и намерна употреба насиља или претња насиљем; политичка, верска и етничка мотивисаност, циљеви и поруке; незаконитост и неморалност; стварање и искоришћавање атмосфере страха, ужаса, панике и неповерења грађана у државне органе; невине (намерне или насумичне) жртве; јавност последица терористичких аката и жеља за публицитетом терориста.

Међутим, Република Србија је свесна савремене турбулентне политичке стварности и динамичности тероризма којег све више одликују: повећање броја терористичких организација, повећање чланства у терористичким организацијама и повећање броја терориста-појединаца; глобалност, тако да границе више нису баријере тероризму; леталност, променом тактике којом се некада тежило узнемиравању јавности импресивним жестокима акцијама, новом што спектакуларнијом и фанатичнијом тактиком убијања што већег броја цивила, наношењем што веће материјалне штете и застрашивањем што већег броја људи; знатно већа координисаност терориста и већи обим насиља; брисање класичних граница између тероризма и објављеног рата међу државама; све већа радикализација циљева терориста, попут распада држава или уништења целих етничких, верских, расних, социјалних и других група; употреба најразвијеније технологије и усмереност ка уништавању најразвијеније технологије која угрожава свету традицију терориста; повећање напора терористичких организација да дођу у посед оружја за масовно уништавање, због чега је оправдан све већи страх од њихове

14 С. Мијалковић, *Исто*, стр. 220.

употребе; организовање и спровођење од стране транснационалних завереничких мрежа; спровођење од стране фанатичних екстремиста жељних што већег уништавања, уз примену самоубилачких метода, неспремност за преговоре и компромисе и велику мржњу према мети; све снажнија и глобално разграната логистичка подршка и финансијери; појачавање веза са организованим криминалом итд.¹⁵

У том смислу, Република Србија је спремна да, самостално или у оквиру механизма међународне сарадње у безбедности¹⁶, одговори новим изазовима и претњама које носи тзв. „нови тероризам“. Зато је Република Србија настојала да кривично инкриминише све појавне облике тероризма и појава које је нужно прате.

У нормативном одређењу тероризма, Република Србија прати међународне трендове и уважава и примењује међународне стандарде Уједињених нација¹⁷ и Европске уније¹⁸. Тако су Кривичним закоником терористичке активности санкционисане кроз више инкриминација које су предвиђене у глави *Кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом*.

Кривично дело *Тероризам* (чл. 391) врши онај ко у намери да озбиљно застраши становништво, или да принуди Србију, страну државу или међународну организацију да нешто учини или не учини, или да озбиљно угрози или повреди основне уставне, политичке, економске или друштвене структуре Србије, стране државе или међународне организације: нападне на живот, тело или слободу другог лица; изврши отмицу или узимање талаца; уништи државни или јавни објекат, саобраћајни систем, инфраструктуру укључујући и информационе системе, непокретну платформу у епиконтиненталном појасу, опште добро или приватну имовину на начин који може да угрози животе људи или да проузрокује знатну штету за привреду; изврши отмицу ваздухоплова, брода или других средстава јавног превоза или превоза робе; производи, поседује, набавља, превози, снабдева или употребљава

15 Упореди: С. Мијалковић; М. Бајагић, *Организовани криминал и тероризам*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012.

16 Види: М. Бајагић, *Нови концепти безбедности: сарадња у безбедности*, *Безбедност*, 6/2004, Београд, стр. 815–832.

17 Види: *Resolution 1566 – Threats to international peace and security caused by terrorist acts (2004)*, Adopted by the Security Council at its 5053rd meeting, on 8 October 2004.

18 Види: *Council Framework Decision 2008/919/JHA of 28 November 2008 amending Framework Decision 2002/475/JHA on combating terrorism*.

нуклеарно, биолошко, хемијско или друго оружје, експлозив, нуклеарни или радиоактивни материјал или уређај, укључујући и истраживање и развој нуклеарног, биолошког или хемијског оружја; испусти опасне материје или проузрокује пожар, експлозију или поплаву или предузима друге општеопасне радње које могу да угрозе живот људи; омета или обустави снабдевање водом, електричном енергијом или другим основним природним ресурсом које може да угрози живот људи, казниће се затвором од пет до петнаест година. Кажњива је и сама претња извршењем кривичног дела. Тежи облик кривичног дела састоји се у наступању смрти једног или више лица или у проузроковању великих разарања, а још тежи облик постојаће уколико је при извршењу дела учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица.

Кривично дело *Јавно подстицање на извршење терористичких дела* (чл. 391а) врши онај ко јавно износи или проноси идеје којима се непосредно или посредно подстиче на вршење кривичног дела Тероризам.

Кривично дело *Врбовање и обучавање за вршење терористичких дела* (чл. 391б) врши онај ко у намери извршења кривичног дела Тероризам врбује друго лице да изврши или учествује у извршењу тог дела или да се придружи терористичком удружењу ради учествовања у извршењу тог кривичног дела. Дело ће извршити и онај ко даје упутства о изради и коришћењу експлозивних направа, ватреног или другог оружја или штетних или опасних материја или обучава другог за извршење или учествовање у извршењу кривичног дела Тероризам.

Кривично дело *Употреба смртоносне направе* (чл. 391в) извршиће онај ко у намери да другог лиши живота, нанесе тешку телесну повреду или уништи или знатно оштети државни или јавни објекат, систем јавног саобраћаја или други објекат који има већи значај за безбедност или снабдевање грађана или за привреду или за функционисање јавних служби направи, пренесе, држи, да другом, постави или активира смртоносну направу (експлозив, хемијска средства, биолошка средства или отрове или радиоактивна средства) на јавном месту или у објекту или поред тог објекта. Ако је том приликом учинилац са умишљајем нанео неком лицу тешку телесну повреду или је уништио или знатно оштетио јавни објекат, постојаће тежи облик кривичног дела. Још тежи облик постојаће уколико је учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица.

Кривично дело *Уништење и оштећење нуклеарног објекта* (чл. 391г) врши онај ко у намери да другог лиши живота, нанесе тешку телесну

повреду, угрози животну средину или нанесе знатну имовинску штету, уништи или оштети нуклеарни објекат на начин којим се ослобађа или постоји могућност да се ослободи радиоактивни материјал. Тежи облик дела постојаће уколико је том приликом учинилац са умишљајем нанео неком лицу тешку телесну повреду или је уништио или знатно оштетио нуклеарни објекат. Најзад, најтежи облик дела постојаће уколико је учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица.

Кривично дело *Угрожавање лица под међународном заштитом* (чл. 392) извршиће онај ко према лицу под међународном заштитом изврши отмицу или неко друго насиље, или нападне на његове службене просторије, приватан стан или превозно средство. Тежи облик дела састоји се у наступању смрти једног или више лица, а још тежи и у умишљајном лишењу живота. Посебан облик дела састоји се у угрожавању сигурност лица под међународном заштитом озбиљном претњом да ће напасти њега, његове службене просторије, приватан стан или превозно средство.

Кривично дело *Финансирање тероризма* (чл. 393) чини онај ко непосредно или посредно даје или прикупуља средства са циљем да се она користе или знајући да ће се користити, у потпуности или делимично, у сврху извршења кривичних дела из чл. 391. до 392. Кривичног законика или за финансирање лица, групе или организоване криминалне групе који имају за циљ вршење тих дела.

Кривично дело *Терористичко удруживање* (чл. 393а) извршиће два или више лица која се удруже на дуже време ради вршења кривичних дела из члана 391. до 393. Кривичног законика.

Такође, терористички напади се често манифестују и као нека од *кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја*, као што је угрожавање саобраћаја опасном радњом и опасним средством, угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја, угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја насиљем, отмица ваздухоплова, брода и другог превозног средства, пиратство, тешка дела против безбедности јавног саобраћаја итд.

Република Србија ће наставити са преиспитивањем наведених инкриминација и спремна је да их ревидира уколико за то буду постојале оправдане потребе или уколико дође до промена стандарда кривичноправног квалификовања појава тероризма у оквиру Уједињених нација и Европске уније.

3. Визија и мисија

Република Србија нема дилема у погледу потребе и оправданости настављања започетих самосталних активности и ангажовања националних капацитета у оквиру регионалних, европских и универзалних институција, на пољу заштите и унапређења националне безбедности, безбедности балканског региона, безбедности региона Југоисточне Европе и уопште Европе, и глобалне безбедности.

Као држава која је била озбиљно угрожена унутрашњим и међународним тероризмом, али и као држава која је константно потенцијално угрожена бројним видовима политичког насиља од стране појединих екстремних политичких, националистичких и верских група, Република Србија је опредељена и спремна да настави са давањем несебичног доприноса у контроли појава које на било који начин имају везе са тероризмом, било да је унутрашњег или међународног домаћаја.

С тим у вези, визија Републике Србије је: *безбедни грађани и заштићене виталне државне и националне вредности и интереси од терористичких претњи, али и проактивни, несебични и искрени допринос Републике Србије у свеобухватној противтерористичкој заштити безбедности других држава и њених грађана, националних вредности и интереса, као и допринос заштити међународних и глобалних вредности од терор* Овако постављена визија Републике Србије у супротстављању унутрашњем и међународном тероризму остварива је имплементацијом следеће мисије: *Република Србија успоставила је и континуирано ће унапређивати национални систем за супротстављање тероризму и појавама које су повезане са тероризмом на пољу праћења, превенције и сузбијања тероризма, заштите и унапређења безбедности потенцијалних и стварних жртава и мета тероризма и брзе асанације и ревитализације вредности и интереса које су угрожене тероризмом, уважавајући људске слободе и права, национално, европско и право и стандарде Уједињених нација и других међународних организација, искреном и ефикасном међународном сарадњом.*

Домети и ефекти овако постављене визије и мисије Републике Србије у области супротстављања тероризму биће потпуно транспарентни, у мери у којој то дозвољавају интереси људске, националне, регионалне и универзалне безбедности, међународни споразуми о саради у безбедности и потребе безбедносно-обавештајних активности, опе-

ративно-криминалистичких обрада и судског ислеђивања појава тероризма.

4. Стратешки циљеви

Опасност од тероризма по безбедност Републике Србије и њених грађана је реална, као што је реална и процена да Република Србија може бити мета међународног тероризма тиме што ће бити терористички угрожена са територија суседних држава, и што би територија Републике Србије могла бити база терориста који делују против суседних, али и других европских држава.

Зато, уз уважавање постављене визије и мисије Републике Србије у супротстављању тероризму, Република Србија има јасне и недвосмислене стратешке циљеве:

- *стратешки циљ 1*: унапређење постојећих и развијање напреднијих програма превенције сваког вида екстремизма и идеолошко-политички мотивисаног насиља. У ту сврху, јачаће се редовни образовни процес, али и едукативне и информативне кампање о штетности тероризма, начинима правременог препознавања терористичких претњи и реаговања у случајевима терористичких напада;
- *стратешки циљ 2*: јачање институционалних капацитета, стандарда и процедура за деловање субјеката државног и недржавног сектора у обавештајном праћењу и истраживању, откривању, криминалистичкој обради, истрази, суђењу и санкционисању појава у вези са тероризмом, првенствено терориста и лица која им пружају логистичку подршку и финансирају њихове акције. Овај приступ биће заснован на „стратегији нулте толеранције“, али уз максимално уважавање људских слобода и права жртава тероризма, грађана, терориста и лица која су са њима повезана;
- *стратешки циљ 3*: подршка постојећим капацитетима за заштиту, подршку и помоћ жртвама терористичких напада и лицима која су потенцијално и реално угрожена тероризмом. Овај приступ биће базиран на принципима „недискриминације“ и „најбољег интереса жртве“, уважавањем међународних стандарда заштите жртава злочина, посебно жртава политички мотивисаног насиља;
- *стратешки циљ 4*: развој националних капацитета, стандарда и

процедура за поступање у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима. При томе, уважиће се принципи „хитности реакције и ревитализације угрожених вредности“, „минимизирања штете“ и „економичности реакције“;

- *стратешки циљ 5*: унапређење ефикасности националног система безбедности државне границе, посебно граничних прелаза који ће, приликом приступања Републике Србије Европској унији, бити спољне границе Европске уније;
- *стратешки циљ 6*: унапређење постојеће и ширење нових облика међународне сарадње на пољу безбедности, посебно у области супротстављања идеолошко-политички мотивисаном насиљу, али и другим облицима криминала који могу имати везе са тероризмом, попут организованог криминала и илегалних миграција;
- *стратешки циљ 7*: јачање вредности и тековина демократског друштва, посебно људских слобода и права, недискриминације и толеранције на унутрашњем и међународном плану;
- *стратешки циљ 8*: унапређење безбедносне културе грађана, како би благовремено препознали терористичке претње, ефикасно их избегли, спречили наступање штетних последица, алармирали надлежне државне органе и учествовали у отклањању штетних последица изведених терористичких напада.

Република Србија ће наставити са праћењем појава екстремизма и тероризма на својој територији и у свету и, у складу са националним безбедносним потребама и безбедносним потребама пријатељских држава, ревидирати стратешке циљеве у супротстављању тероризму.

5. Циљеви спровођења Стратегије

Циљеви спровођења Стратегије проистичу из пројектоване визије, мисије и стратешких циљева и њихова су операционализација.

Стратешки циљ 1: унапређење постојећих и развијање напреднијих програма превенције сваког вида екстремизма и идеолошко-политички мотивисаног насиља.

У односу на стратешки циљ 1, циљеви спровођења Стратегије су:

- унапређена међуетничка и међуверска сарадња и толеранција;
- унапређена толеранција и свест о мултикултуралној коегзистенцији код припадника неформалних друштвених група које традиционално пропагирају екстремизам (неонацисти/неофашисти, анархисти, екстремни навијачи спортских клубова, деструктивне верске секте, деструктивне мотоциклистичке и сличне групе);
- унапређена свест ученика основних и средњих школа о штетности екстремизма и тероризма, кроз изучавање релевантних наставних садржаја у оквиру извесних наставних предмета, првенствено у оквиру Грађанског васпитања и Веронауке;
- унапређена свест грађана Србије кроз извесне медијске кампање о штетности екстремизма који производе непријатељства, ксенофобију, хомофобију, маргинализованост, предрасуде и сукобе идентитета и подстичу међуетничку, међуверску, међурегионалну, политичку и нетолеранцију и мржњу сваке друге врсте;
- унапређена сарадња грађана са службама безбедности;
- ојачани економски потенцијали и привреда, пре свега мало и средње предузетништво на подручјима тзв. „неуралгичних екстремистичких тачака“, попут георегија Рашке области; Прешева, Бујановца и Медвеђе; Димитровграда и Босилеграда; Војводине и Неготинске крајине;
- побољшани механизми надзора и контроле над производњом, прометом, држањем и коришћењем оружја и експлозивних материја;
- ефикасније акције легализације оружја у илегалном поседу и враћања оружја у илегалном поседу без позивања на кривичну одговорност лица или кроз програме „владиног откупа оружја у илегалном поседу“;
- поузданији индикатори за благовремено откривање потенцијалних терориста и терориста који припремају терористичке нападе и ефикаснија методологија одвраћања од вршења терористичких напада, пружања адекватне помоћи (нови

идентитет и пребивалиште, запослење и сл.) и придобијања (потенцијалних) терориста за сарадњу са снагама безбедности и за реинтеграцију у свакодневне друштвене токове;

- ефикаснији механизми безбедносног проверавања лица, уз уважавање демократских принципа и стандарда људских права;
- ефикаснија изолација осуђеника-терориста како током издржавања затворске казне не би ширили терористичку пропаганду и комуницирали са терористима који су на слободи;
- строжа контрола и кривичноправна реакција према српским држављанима – учесницима добровољачких војних и паравојних формација у конфликтним подручјима широм света;
- унапређени механизми безбедносне заштите одређених личности и објеката;
- унапређени механизми безбедности државне границе, кретања и боравка странаца, као и поступци давања статуса избеглица и азиланата на начин којим се штити безбедност грађана Европске уније и Републике Србије, уз уважавање људских слобода и права;
- унапређени механизми безбедности друмског, железничког, воденог и ваздушног саобраћаја и праћења и контроле учесника у саобраћају;
- унапређени механизми заштите критичне инфраструктуре на територији Републике Србије, укључујући безбедност националних информационих ресурса;
- унапређени механизми заштите природних ресурса, првенствено ваздуха, воде и земљишта од тероризма, као и заштите критичне инфраструктуре, друштвених активности и ресурса који се ослањају на природне ресурсе (нпр., пољопривреде од агротероризма, водовода, електровода, гасовода, канализације итд.);
- унапређени механизми складиштења, ограниченог приступа и управљања отпадом, посебно високотоксичним, нуклеарним, хемијским и биолошким отпадом, како би се смањила могућност злоупотребе у терористичке сврхе;
- унапређен научноистраживачки и образовни рад на пољу превенције и сузбијања, али и третмана жртава и отклањања последица екстремизма и тероризма;

- унапређени механизми превенције злоупотребе интернета и других савремених видова комуницирања у сврху ширења терористичке пропаганде, планирања, организовања и извођења терористичких напада;
- развијени механизми (стална тела, процедуре и мере) безбедности на нивоу локалне самоуправе (савети за безбедност градова и општина);
- акредитовани национални центри за образовање и стручно усавршавање припадника полиције и служби безбедности у области методике обавештајно-криминалистичког праћења, обавештајно-криминалистичког истраживања, откривања, разјашњавања и доказивања, као и форензичке обраде и вештачења трагова и доказа кривичних дела у вези са тероризмом и финансирањем тероризма, као и за унапређивање знања и безбедносне културе припадника државног сектора безбедности у вези са појавама екстремизма, радикализма и тероризма;
- унапређена међународна сарадња на пољу превенције екстремизма и тероризма.

Стратешки циљ 2: јачање институционалних капацитета, стандарда и процедура за деловање субјеката државног и недржавног сектора у обавештајном праћењу и истраживању, откривању, криминалистичкој обради, истрази, суђењу и санкционисању појава у вези са тероризмом, првенствено терориста и лица која им пружају логистичку подршку и финансирају њихове акције.

У односу на стратешки циљ 2, циљеви спровођења Стратегије су:

- нова методологија безбедносног праћења и процењивања ризика и претњи од екстремистичких појава попут етнички, верски, полно, родно, географски и идеолошко-политички мотивисаног насиља;
- поузданији индикатори и ефикасније процедуре криминалистичко-оперативне обраде случајева финансирања тероризма и прања новца у сврху финансирања тероризма;
- ефикасније процедуре криминалистичко-оперативне обраде терористичких аката и испољавања екстремизма;
- поузданији индикатори и ефикасније процедуре криминалистичко-оперативне обраде случајева финансирања тероризма

- и прања новца у сврху финансирања тероризма;
- ефикасније процедуре форензичке обраде лице места и активних и пасивних актера терористичких аката;
- деполитизовани, декриминализовани, професионализовани и специјализовани државни (пре свега: полицијски, војни, обавештајно-безбедносни, царински и правосудни) органи за супротстављање организованом криминалу и тероризму, уз јачање механизма унутрашње и спољне контроле рада сектора безбедности;
- утврђена оспособљеност и лустрација актуелних припадника служби безбедности који раде на спречавању и сузбијању екстремистичког деловања, посебно старешинског састава;
- унапређена ефикасност рада тужилаштва и судова у процесуирању појава тероризма, као и поштена казнена политика, уз доследно спровођење политике нулте толеранције и сразмерности казне и опасности изазване извршењем кривичног дела;
- прецизно и јасно дефинисана улога оружаних снага Републике Србије (Војске Србије) у супротстављању тероризму, што у пружању логистичке подршке, што у стављању на располагање људских и материјалних ресурса полицији и правосудним органима;
- унапређена међународна сарадња у безбедности и антитероризму;
- унапређено уважавање људских слобода и права, како грађана (посебно група и мањина) и жртава тероризма, тако и извршилаца кривичних дела у вези са тероризмом.

Стратешки циљ 3: подршка постојећим капацитетима за заштиту, подршку и помоћ жртвама терористичких напада и лицима која су потенцијално и реално угрожена тероризмом.

У односу на стратешки циљ 3, циљеви спровођења Стратегије су:

- усвојен посебан закон о заштити жртава кривичних дела, у којем је посебна пажња посвећена жртвама политичког насиља;
- усвојена национална стратегија за заштиту, помоћ и подршку жртвама криминала, посебно жртвама кривичних дела из идеолошко-политичких побуда;

- оснажен невладин сектор, који пружа услуге заштите, помоћи и подршке жртвама тероризма и терористичких претњи, чији је ангажман законски уређен;
- унапређена сарадња субјеката државног и недржавног сектора који пружају заштиту, подршку и помоћ жртвама терористичких напада и лицима која су потенцијално и реално угрожена тероризмом;
- развијена међународна сарадња на пољу заштите, помоћи и подршке жртвама међународног тероризма.

Стратешки циљ 4: развој националних капацитета, стандарда и процедура за поступање у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима.

У односу на стратешки циљ 4, циљеви спровођења Стратегије су:

- имплементирани ефикасни програми, планови и процедуре заштите цивилног становништва у Републици Србији у условима ванредних ситуација које су изазване терористичким нападима;
- имплементирани ефикасни програми, планови и процедуре противтерористичке заштите критичне инфраструктуре у Републици Србији;
- унапређени капацитети, стандарди и процедуре поступања медицинских установа у активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима;
- јасно дефинисано место и улога недржавног сектора безбедности у активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима;
- закључени меморандуми о разумевању и споразуми о сарадњи појединих актера недржавног и државног сектора безбедности у активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима;
- оснажене, опремљене и ефикасније снаге и јединице Сектора за ванредне ситуације МУП РС и Цивилне заштите, али и капацитети дипломатско-конзуларних представништва Републике Србије у иностранству да збрину наше држављане који су погођени ванредном ситуацијом која је настала услед терористичког напада;

- развијена међународна сарадња на пољу заштите и спасавања у ванредним ситуацијама које су изазване терористичким нападима.

Стратешки циљ 5: унапређење ефикасности националног система безбедности државне границе, посебно граничних прелаза који ће, приликом приступања Републике Србије Европској унији, бити спољне границе Европске уније.

У односу на стратешки циљ 5, циљеви спровођења Стратегије су:

- унапређена ефикасност механизма интегрисаног управљања државном границом Републике Србије;
- унапређена ефикасност примене мера за спречавање неовлашћеног прелажења државне границе;
- адекватна техничка опремљеност и стручна оспособљеност субјеката безбедности државне границе;
- развијеност процедура и поступака захтевања и додељивања статуса избеглице и азиланта;
- унапређени стандарди и процедуре за брзу и ефикасну реадмисију илегалних миграната;
- унапређени механизми идентификовања лица која су учествовала у паравојним формацијама у сукобима ван Републике Србије.

Стратешки циљ 6: унапређење постојеће и ширење нових облика међународне сарадње на пољу безбедности, посебно у сфери супротстављања идеолошко-политички мотивисаном насиљу, али и другим облицима криминала који могу имати везе са тероризмом, попут организованог криминала и илегалних миграција.

У односу на стратешки циљ 6, циљеви спровођења Стратегије су:

- оснажена и значајнија улога Републике Србије у међународним организацијама и облицима међународне сарадње на пољу спречавања и сузбијања појава екстремизма и политичког насиља;
- унапређена међународна полицијска сарадња у оквиру Интерпола, Европола и механизма сарадње полиција земаља ; Југоисточне Европе;
- унапређена сарадња на пољу обавештајно-безбедносног рада;

- унапређена сарадња на пољу размене и заштите тајних података;
- унапређени механизми пружања међународне кривичноправне помоћи, као и интензивирања сарадња у оквиру Евроцаста.

Стратешки циљ 7: јачање вредности и тековина демократског друштва, посебно људских слобода и права, недискриминације и толеранције на унутрашњем и међународном плану.

У односу на стратешки циљ 7, циљеви спровођења Стратегије су:

- унапређен статус људских слобода и права, посебно од самовоље јавних службеника у примени законских овлашћења;
- појачана свест грађана о личним слободама и правима, али и о људским, државним, националним, међународним и глобалним вредностима и интересима;
- обавештеност грађана о стандардним процедурама кривичноправне реакције на злочин и о потребама сарадње са органима формалне социјалне контроле злочина.

Стратешки циљ 8: унапређење безбедносне културе грађана, како би благовремено препознали терористичке претње, ефикасно их избегли, спречили наступање штетних последица, алармирали надлежне државне органе и учествовали у отклањању штетних последица изведених терористичких аката.

У односу на стратешки циљ 8, циљеви спровођења Стратегије су:

- унапређена безбедносна култура грађана, тако да могу да препознају ризике од екстремизма и тероризма, да препознају потенцијалне терористе, да заштите себе и лица у свом окружењу од терористичких напада, да правилно и правовремено реагују у случају терористичког напада, да алармирају надлежне државне органе и да учествују у ревитализацији угрожених вредности и асанацији угрожених терена;
- отворен простор за међуетнички, међуверски, међуполни, међународни, међурасни и уопште међукултурални дијалог, ради проналажења компромиса за стабилизацију тензија у међудруштвеним односима;
- обавештеност ученика основних и средњих школа о ризицима екстремизма и о могућностима превенције негативних последица екстремизма и тероризма.

Свако ревидирање визије, мисије и стратешких циљева на пољу супротстављања тероризму подразумеваће и ревидирање циљева спровођења ове Стратегије.

6. Безбедносни амбијент и окружење Републике Србије

Унутрашњи безбедносни амбијент Републике Србије

Примена идеолошко-политички мотивисаног насиља у јавном и политичком животу Републике Србије није историјска непознаница. С тим у вези, Република Србија има искрене намере да сваки вид насиља, а посебно онај који је идеолошко-политички мотивисан, смањи на најмању могућу меру. Међутим, и поред неспорне добре воље и запажених напора, Република Србија је суочена са реалним претњама од идолошко-политички мотивисаног насиља, чији носиоци могу да буду следеће екстремистичке скупине:

- *десничарске*, екстремно националистичке и неонацистичке групе, које неретко делују са позиције *регионалног партикуларизма* (сепаратизма);
- *левичарске*, ултралевичарске, антиглобалистичке, антикапиталистичке и студентске групе које се наводно залажу за социјалну правду;
- *политичко-страначки шовинисти*, који изазивају сукобе између припадника различитих политичких опција;
- *екстремистичке навијачке групе* (хулигани), које делују са позиције ултранационализма, које подржавају поједини центри политичке моћи, а финансирају извесне криминалне организације;
- *анархистичке групе*, које призивају рушење поретка, а неретко су повезане са левичарским фракцијама – *анархосиндикалисти*;
- *екстремни Вехабисти* који делују са позиције екстремног изворног исламизма, чак и против припадника Исламске заједнице;
- *припадници деструктивних верских секти и верски фанатици*, који делују у име и за рачун „вере“ коју пропагирају или „божанства“ којем се диве и

- *организоване криминалне групе* које настоје да се инфилтрирају и стекну позиције у структурама власти ради избегавања кривичне одговорности и одузимања незаконито стечене имовине, због чега би прибегли и вршењу насиља и спонзорисању екстремистичких група (посебно на Косову и Метохији).

У погледу тероризма који може настати и развијати се на територији Републике Србије, највећа опасност долази од стране:

- *екстремних Албанаца*, који делују са сецесионистичке и сепаратистичке позиције, доминантно на подручју и са подручја Косова и Метохије, али и на територијама општина Бујановац, Прешево и Медвеђа и
- *екстремних припадника вехабијских и других насилних муслиманских заједница*, које делују са верско-шовинистичких, сепаратистичких и сецесионистичких позиција, доминантно на подручју Рашке области (пре свега у околини Новог Пазара, Сјенице и Тутина). Посебно су опасна лица која су повратници са ратишта у Ираку, Сирији и у другим држава Средњег и Блиског Истока и Северне Африке.

Република Србија је свесна претњи које долазе од наведених екстремистичких група и настојаће да их, самостално и у сарадњи са државама-партнерима и међународном заједницом, спречи и сузбије.

Безбедносно окружење Републике Србије

У погледу спољног безбедносног окружења Републике Србије, евидентне су терористичке претње које долазе од стране:

- *глобално исламистичког тероризма*, оличено у терористичким нападима глобалне исламистичке терористичке мреже „Ал Каида“, следбеника и обожавалаца њене идеологије;
- *ћелије „Ал Каиде“* које су присутне на подручју Босне и Херцеговине и на територији Косова и Метохије, и могу бити активирани за извођење терористичких напада на територији Србије, Босне и Херцеговине, Македоније, Црне Горе, Грчке, али и на територијама других европских земаља;
- *њихове присталице* које нису званично регрутоване у терористичку мрежу „Ал Каида“, али су заслепљени њеном идеологијом и могу да изврше терористичке нападе и

- тзв. „бела Ал Каида“ – екстремни исламисти рођени на тлу земаља глобалног Запада, а које регрутује „Ал Каида“.

Муџахедина који су присутни у Босни и Херцеговини и на Косову и Метохији, који су као добровољци и плаћеници током грађанског етничког и верског рата у Босни и Херцеговини ратовали на страни бошњачких Муслимана, односно косовских Албанаца (такође Муслимана). На овим територијама су се задржали до данашњих дана, с тим што су у међувремену основали породице, запослили се, добили држављанства. Ови исламистички фундаменталисти и фанатици такође могу бити искоришћени у могућим будућим оружаним побунама и тероризму на подручју Босне и Херцеговине, Републике Српске, Србије, Црне Горе, Македоније и Грчке;

Вахабија, који су присутни и делују на подручју Рашке области у Републици Србији и на територији Босне и Херцеговине (првенствено у местима са већинским муслиманским становништвом). Верска заслепљеност и искључивост у пропагирању и упражњавању сопственог виђења и вредности изворног Ислама, Вахабије чини екстремистима, фанатичима и фундаменталистима. До сада је забележено њихово учествовање у оружаним и терористичким дејствима на страним ратиштима (Авганистан, Ирак, Сирија, Либија, Чеченија и сл.), али и терористичко организовање и деловање на подручју Србије (Шумадија, Рашка област, посебно Нови Пазар и околина), Босне и Херцеговине (терористички напади на полицијску станицу у Бугојну, америчку амбасаду у Сарајеву, Полицијску станицу у Зворнику). Стога није немогуће извођење терористичких аката против Републике Србије, њених државних институција и државника и њених грађана, али ни против Муслимана који не упражњавају идеологију Вахабизма и на територији Србије и ван ње. Такође, није нереална ни могућност повезивања Вахабија са следбеницима идеологије „Ал Каиде“. Најзад, евидентно је и идеолошко и организационо повезивање са идеолозима и следбеницима *Исламске Државе* (ISIS), и то најмање из два аспекта: многе екстремне Вахабије са подручја Србије учествују у терористичким актима на страни Исламске државе и они ће се једног дана вратити у Србију, где ће вероватно наставити са пропагирањем идеологије стварања верски чистог исламистичког простора (калифата); друго, Исламска држава настоји да прошири своју идеологију и на подручје Европе, а средине у којима већински живе Вахабити су за то веома погодни, због чега посредством електронских медија позивају екстремне

муслимане и Вахабије на извођење терористичких напада и на оружану побуну на територијама Републике Србије и Босне и Херцеговине и *пропагатора и реализатора великоалбанских претензија*, сепаратистичке и сецесионистичке идеологије којом се пропагира уједињење свих Албанаца у једну јединствену државу (*Велика Албанија, Краљевина Албанија, Етничка Албанија*), на штету територијалне целовитости и суверенитета Републике Србије, Црне Горе, Македоније и Грчке. Како су на Косову и Метохији присутни Ал Каида, Вахабије, муџахедини, терористи Исламске Државе и масовно се злоупотребљава Ислам у борби против Хришћана и других неистомишљеника, великоалбанске претензије исламистичких фундаменталиста су озбиљна претња безбедности Републике Србије и балканског региона, тиме и безбедности Југоисточне Европе и Европске уније.

Република Србија је свесна претњи од унутрашњег и међународног екстремизма и тероризма, као и њихове повезаности. С тим у вези, Република Србија је спремна да, у сарадњи са државама-партнерима и међународним организацијама здружено учествује у спречавању и сузбијању појава међународног тероризма.

7. Правни оквир

Међународни правни оквир

Република Србија је свесна да нарастајући изазови, ризици и претње од тероризма већ дуже времена озбиљно угрожавају њене грађане, државу и шири регион. Такође, свесна је и очекивања међународне заједнице која се тичу успешног решавања свих проблема у вези са тероризмом. С тим у вези, Република Србија има двоструки циљ: унапређење националне, европске и универзалне безбедности и јачање позиције кандидата за пријем у разне облике међународних интеграција, нарочито у Европску унију. На том путу, Република Србија је потписала и ратификовала бројне међународне документе.

Поред тога, донети су и бројни законски прописи и стратегијско-доктринарни документи из области правосуђа, унутрашњих послова, обавештајно-безбедносног система, ванредних ситуација, националне безбедности и одбране који су значајни за супротстављање тероризму.

С тим у вези, у предлогу стратегијског документа, наведени су сви међународни акти које је потписала и ратификовала Република Србија и њене правне претходнице, као и сви законски прописи у вези

са супротстављањем тероризму а који, из техничких разлога, нису наведени у овом раду.

8. Институционални капацитети

Институционални капацитети Републике Србије за супротстављање тероризму имају мултисекторски карактер и чине их државни органи из више државних ресора (министарстава). Генерално, ови државни органи су у саставу министарстава за унутрашње послове, правосуђе, одбрану, саобраћај и финансије, као и поједини аутономни органи који су директно повезани са Владом Републике Србије.

Министарство унутрашњих послова обавља послове државне управе који се односе на: заштиту живота, личне и имовинске безбедности грађана; спречавање и откривање кривичних дела и проналажење и хватање учинилаца кривичних дела и њихово привођење надлежним органима; одржавање јавног реда и мира; пружање помоћи у случају опасности; склоништа; обезбеђивање зборова и других окупљања грађана; обезбеђивање одређених личности и објеката, укључујући и страна дипломатска и конзуларна представништва на територији Републике Србије; безбедност, регулисање и контролу саобраћаја на путевима; безбедност државне границе и контролу преласка границе и кретања и боравка у граничном појасу; боравак странаца; промет и превоз оружја, муниције, експлозивних и одређених других опасних материја; испитивање ручног ватреног оружја, направа и муниције; стварање услова за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из средстава претприступних фондова Европске уније, донација и других облика развојне помоћи; заштиту од пожара; држављанство; јединствени матични број грађана; електронско вођење података о личности; пребивалиште и боравиште грађана; личне карте; путне исправе; међународну помоћ и друге облике међународне сарадње у области унутрашњих послова, укључујући и реадмисију; илегалне миграције; азил; обучавање кадрова; управно решавање у другостепенем поступку по основу прописа о избеглицама, као и друге послове одређене законом.

Више организационих јединица Министарства унутрашњих послова специјализовано је за спречавање и сузбијање појава тероризма:

- *Служба за борбу против тероризма и екстремизма*, у оквиру које се прате и истражују појаве у вези са тероризмом и екстремизмом;

- Служба за сузбијање организованог криминала, која има доминантну улогу у сузбијању различитих видова организованог криминала, али и посебно тешких кривичних дела у која се убрајају: *Убиство највиших државних представника, Оружана побуна, Тероризам, Јавно подстицање на извршење терористичких дела, Врбовање и обучавање за вршење терористичких дела, Употреба смртоносне направе, Уништење и оштећење нуклеарног објекта, Финансирање тероризма, Терористичко удруживање; Прање новца, кривична дела против државних органа и кривична дела против правосуђа.* У обезбеђењу релевантних доказа непосредно сарађује и поступа по инструкцијама Тужилаштва за организовани криминал;
- *Јединица за заштиту* која спроводи Програм заштите учесника у кривичном поступку (осумњичених, окривљених, сведока сарадника, сведока, оштећених, вештака и стручних лица, као и блиских лица за које учесник у кривичном поступку захтева укључење у Програм заштите) за кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, против човечности и других добара заштићених међународним правом и организованог криминала. Јединица примењује мере: физичке заштите личности и имовине; промене пребивалишта или премештања у другу заводску установу; прикривања идентитета и података о власништву; промене идентитета и психолошке и правне помоћи, као и извесне економске и социјалне помоћи;
- *Организациона јединица надлежна за финансијску истрагу* која открива имовину проистеклу из кривичног дела, по службеној дужности или по налогу јавног тужиоца и суда;
- *Служба за борбу против високотехнолошког криминала* која, између осталог, истражује и кривична дела у вези са злоупотребом информационих технологија у терористичке сврхе;
- *Преговарачки тим Министарства унутрашњих послова* који, између осталог, решава талачке ситуације у случајевима отмица лица;
- *Специјална антитерористичка јединица*, која спречава и сузбија тероризам у урбаним зонама;

- *Противтерористичка јединица*, која сузбија тероризам у руралним срединама;
- *Жандармерија*, која врши противтерористичку заштиту копнене зоне безбедности дуж административне линије између централне Србије и Аутономне Покрајине Косово и Метохија;
- *Хеликоптерска јединица*, која пружа логистичку подршку осталим јединицама Министарства унутрашњих послова и *Сектор за ванредне ситуације*, у оквиру кога се обавају послови нормативне, управне, организационо-техничке, превентивне, превентивно-техничке, образовне и информативно-васпитне природе у области организовања, планирања, спровођења и контроле мера заштите животне средине, здравља и материјалних добара грађана, очувања услова неопходних за живот и припремање за превладавање ситуације у условима пожара, елементарних непогода, техничких и технолошких несрећа, дејстава опасних материја и других стања, опасности већих размера које могу да угрозе здравље и животе људи и животну средину или да проузрокују штету већег обима, као и пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих у ванредним ситуацијама.

У оквиру Сектора за ванредне ситуације делују: *Управа за превентивну заштиту* (Одељење за спровођење превентивних мера при изградњи објеката, Одељење за спровођење превентивних мера при коришћењу објеката и Одељење за контролу промета и превоза опасних материја); *Управа за ватрогасно-спасилачке јединице*; *Управа за управљање ризиком* (Републички центар за обавештавање (112), Одељење за осматрање, обавештавање, узбуњивање и телекомуникације, Одељење за управљање ризиком од технолошких удеса и терористичких напада и Одељење за управљање програмима и пројектима); *Управа за цивилну заштиту*; *Национални тренинг центар за ванредне ситуације* и *Управе за ванредне ситуације у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу*.

Најзад, *Криминалистичко-полицијска академија* (Криминалистичко-полицијски универзитет у настајању) за потребе Министарства унутрашњих послова и других служби безбедности врши основну и специјалистичку едукацију кадрова у области превенције и сузбијања тероризма, и спроводи научна истраживања о тероризму и антитероризму.

Министарство правде обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на: кривично законодавство и законодавство о привредним преступима и прекршајима; поступак пред судовима; организацију и рад правосудних органа; судске вештаке, преводиоце и тумаче; извршење кривичних санкција; рехабилитацију, амнестију и помиловање; изручење; прикупљање података о извршеним кривичним делима против човечности и других добара заштићених међународним правом; доношење решења о предаји окривљених лица Међународном кривичном суду, а на основу правноснажних и извршних судских одлука; спровођење програма заштите учесника у кривичном поступку; адвокатуру и друге правосудне професије; бесплатну правну помоћ; судску стражу; међународну правну помоћ; управљање одузетом имовином проистеклом из кривичног дела; заступање Републике Србије пред Европским судом за људска права и старање о објављивању пресуда тог суда које се односе на Републику Србију и праћење њиховог извршења; припрему прописа о поступку пред Уставним судом и правном дејству одлука Уставног суда; припрему прописа у области борбе против корупције; међународну сарадњу у области борбе против корупције; припрему прописа о црквама и верским заједницама; регистар цркава и верских заједница; припрему прописа о заштити података о личности и тајности података; надзор над применом прописа који уређују тајност података као и друге послове одређене законом.

У оквиру Министарства правде постоје специјализоване организационе јединице које директно или индиректно сузбијају тероризам:

- *Тужилаштво за организовани криминал* које кривично гони кривична дела из области организованог криминала и тероризма (тзв. *специјално тужилаштво*). На његовом челу је Тужилац за организовани криминал (тзв. *специјални тужилац*), који координира рад Службе за сузбијање организованог криминала и осталих државних органа у преткривичном и кривичном поступку. Реч је о тужилаштву посебне надлежности, за територију Републике Србије;
- *Посебно одељење Вишег суда* у Београду је стварно и месно надлежно за вођење кривичних поступака за кривична дела организованог криминала, и то као првостепени суд, док је за одлучивање у другом степену надлежно *Посебно одељење Апелационог суда* у Београду. Сукоб надлежности између редовних судова решава Врховни касациони суд;

- *Посебна притворска јединица* при Окружном затвору у Београду обезбеђује присуство окривљених у кривичним поступцима за кривична дела организованог криминала и других посебно тешких кривичних дела;
- *Посебно одељење за издржавање казне затвора* за кривична дела организованог криминала и тероризма у казнено-поправном заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем, у оквиру којег постоји и *Специјална затворска болница*. Ови субјекти основани су у оквиру Управе за извршење заводских санкција;
- *Дирекција за управљање одузетом имовином*, која управља, складишти и располаже имовином стеченом кривичним делима и из јемстава, процењује и евидентира имовину, пружа међународну правну помоћ и врши друге послове по службеној дужности или по налогу јавног тужиоца и суда;
- *Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала* при Вишем јавном тужилаштву у Београду надлежно је за гоњење кривичних дела из области високотехнолошког криминала, за територију целе Републике Србије. Његовим радом руководи *посебни тужилац за високотехнолошки криминал*, који има права и дужности јавног тужиоца;
- *Веће за борбу против високотехнолошког криминала* Вишег суда у Београду поступа у првом степену по предметима кривичних дела из области високотехнолошког криминала. Надлежно је за територију Републике Србије. За одлучивање у другом степену надлежан је Апелациони суд и
- *Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама* обавља послове државне управе и стручне послове којима се доприноси остваривању верских слобода и права и развија међуверска толеранција.
- Најзад, *Правосудна академија* је установа Министарства правде која спроводи процес савременог образовања судија и тужилаца и доприноси професионалном, независном, непристрасном и ефикасном обављању судијске и тужилачке функције и стручном и ефикасном обављању послова судског и тужилачког особља.

- *Министарство одбране*, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на: политику одбране и стратегијско планирање; међународну сарадњу у области одбране и војне сарадње; планирање и припремање мобилизације грађана, државних органа, привредних друштава, других правних лица, предузетника и Војске Србије за извршавање задатака у ванредном стању и ратном стању; планирање, припремање и учешће у мултинационалним операцијама; учешће у цивилној заштити и обучавање за одбрану земље; израду аката и планских докумената којима се планирају мере и радње за рад грађана, државних органа, привредних друштава и других правних лица и за употребу Војске Србије и других снага одбране у ванредном стању и ратном стању; војну обавезу, радну обавезу и материјалну обавезу; организовање веза и крипто заштите за потребе државних органа и Војске Србије; усклађивање организације веза и информатичких и телекомуникационих система у Републици Србији за потребе одбране; уређивање и припремање територије Републике Србије за потребе одбране; истраживање, развој, производњу и промет наоружања и војне опреме; опремање и наоружавање Војске Србије и других снага одбране; безбедност значајну за одбрану; војно школство и научноистраживачки рад итд.

У оквиру Министарства одбране постоје:

- *Војска Србије* која, као организована оружана снага, брани Републику Србију од оружаног угрожавања и извршава друге мисије и задатке у складу с Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе, али и спроводи мере заштите и спасавања у ванредним ситуацијама;
- *Војна полиција*, као специјализована компонента Војске Србије обавља послове сузбијања криминала, контроле и одржавања војног реда и дисциплине, обезбеђења најзначајнијих војних објеката, одређених лица, докумената и наоружања, регулисања и контроле војног путног саобраћаја, противтерористичке заштите у Министарству одбране и Војсци Србије;
- *Инспекторат одбране* који обавља инспекцијске послове који се односе на: усклађивање припрема за одбрану; спровођење одлука и аката председника Републике и Владе; стање оперативних и функционалних способности команди,

јединица и установа Војске Србије; остваривање и усклађивање организације веза и

- Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција, које обављају послове безбедности значајне за одбрану, а које су и компоненте националног безбедносно-обавештајног система.
- Најзад, *Универзитет одбране* са Војном академијом и научним институтима даје велики допринос у истраживању појава тероризма и војног одговора на ову претњу безбедности.

Управа за спречавање прања новца је орган државне управе који је у саставу Министарства финансија. Реч је о финансијско-обавештајној служби Републике Србије која је централни орган супротстављања прању новца и финансирању тероризма. Управа активно учествује у раду *MoneyVAL*, комитета Савета Европе који окупља стручњаке за спречавање прања новца; *Egmount Group*, међународног удружења финансијских обавештајних служби и Евроазијске групе за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Царински органи (Управа царина, царинарница и овлашћени царински службеник) су државни органи Републике Србије у саставу Министарства финансија који, контролишући међународни промет робе, штите општу безбедност у ланцу трговине. Вршењем царинске контроле и царинског надзора, царински органи могу да открију оружје, експлозивна средства и друге предмете који се могу злоупотребити за извођење терористичких напада, али и открити новчана средства којима се финансира тероризам.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије је национално владино регулаторно и надзорно тело у области ваздушне пловидбе које своје послове обавља у складу са Законом о ваздушном саобраћају Републике Србије и прописима Европске уније. Приоритет је континуиран рад на унапређењу услова за сигуран, безбедан и обезбеђен ваздушни саобраћај по међународним стандардима, уређен ваздушни простор и сарадња са међународним организацијама цивилног ваздухопловства (ICAO, EUROCONTROL, EASA).

Послови безбедности ваздушног саобраћаја у оквиру Директората у надлежности су *Дирекције за сигурност и надзор ваздушног саобраћаја*, која тесно сарађује са ваздухопловном индустријом и Европском агенцијом за сигурност ваздухопловства (EASA).

Најзад, безбедносно-обавештајни систем Републике Србије је, између осталог, надлежан за спречавање и сузбијање свих појава

политички мотивисаног насиља, па и тероризма. Чине га управљачка безбедносна тела и службе безбедности.

Крунско управљачко тело националног безбедносно-обавештајног система је *Савет за националну безбедност Републике Србије* који разматра питања од значаја за националну безбедност и креира политику националне безбедности.

Рад служби безбедности оперативно усклађује *Биро за координацију рада служби безбедности*, који и извршава закључке Савета.

Логистичку подршку Савету за националну безбедност и Бироу за координацију рада служби безбедности, пре свега обављање стручних, административних и других послова пружа *Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података*, коју оснива Влада Србије.

У саставу обавештајно-безбедносног система су три агенције:

- *Безбедносно-информативна агенција*, која формира посебне организационе јединице за обављање послова безбедности у вези са откривањем, праћењем, документовањем, спречавањем, сузбијањем и пресецањем делатности организација и лица усмерених ка вршењу организованог криминала, тероризма и кривичних дела с елементом иностраности, у чему примењују овлашћења утврђена законом и другим прописима које примењују овлашћена службена лица и радници на одређеним дужностима Министарства надлежног за унутрашње послове, у складу са прописима о унутрашњим пословима;
- *Војнобезбедносна агенција* открива, која истражује и документује кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, кривична дела организованог криминала, кривично дело прање новца, као и кривична дела корупције (злоупотреба службеног положаја, трговина утицајем, примање мита и давање мита) и ако нису резултат деловања организоване криминалне групе, унутар Министарства одбране и Војске Србије и
- *Војнообавештајна агенција* која је надлежна за обављање обавештајних послова од значаја за одбрану који се односе на прикупљање, анализу, процену, заштиту и достављање података и информација о потенцијалним и реалним опасностима, активностима, плановима или намерама страних држава и

њихових оружаних снага, међународних организација, група и појединача. Реч је о подацима и информацијама које се односе на појаве пролиферације наоружања и војне опреме и претње тероризмом, а усмерене су према систему одбране Републике Србије.

Свесна нарастајуће опасности од тероризма који постаје све софистициранији, Република Србија ће наставити са унапређивањем правног оквира и јачањем институционалних капацитета за спречавање и сузбијање тероризма и појава које су у вези са тероризмом.

9. Противтерористичко ангажовање Републике Србије на међународном плану

Због интернационалне природе тероризма и појава које су повезане са тероризмом, ефикасност Републике Србије на пољу противтероризма условљена је међународним правом и квалитетом сарадње са системима безбедности других земаља и са безбедносним механизмима међународних организација и других облика међународне сарадње у безбедности.

С тим у вези, Република Србија је спремна да настави постојеће и да прихвати нове видове сарадње са другим државама и међународним организацијама на сва тзв. „4 паралелна колосека“ супротстављања тероризму, а пре свега кроз:

- учествовање у изради предлога, доношењу, усвајању и примени међународних докумената (конвенција, препорука, инструкција итд.) у вези са супротстављањем тероризму и појавама које су повезане са тероризмом;
- остваривање међународне-пограничне сарадње становништва суседних држава ради јачања осећаја заједништва, сарадње и толеранције, те развијања културне, уметничке и привредне сарадње;
- спровођење међународних медијских кампања с циљем успостављања и унапређења родне, полне, етничке, расне, верске, регионалне и сваке друге толеранције и пријатељства;
- ефикаснију контролу прелажења државне границе, међународног саобраћаја и међународног кретања лица, робе и капитала;

- унапређивање механизма заштите критичне инфраструктуре од међународног значаја;
- унапређивање механизма контроле међународних илегалних миграција; развој међународних научноистраживачких и примењених пројеката у области превенције и сузбијања тероризма, третмана жртава и отклањања последица екстремизма и тероризма;
- унапређење међународне полицијске и обавештајне сарадње на пољу превенције екстремизма и тероризма;
- унапређивање механизма размене обавештајних информација између надлежних органа, агенција и служби о активним и потенцијалним терористима, кривичним делима политичког криминала и тероризма, укључујући информације о криминалним активностима које су повезане са тероризмом;
- заједничко спровођење истрага од стране органа више држава, у вези са свим околностима случајева међународног тероризма, извршилаца кривичних дела, сарадника и финансијера терориста, кретања финансијских средстава којима се финансира тероризам и добити које се остварују од бављења тероризмом;
- унапређивање координације између надлежних органа, агенција и служби, унапређивање обуке, размене кадрова и других експерата;
- сарадњу са другим државама у обезбеђивању доказа о извршеном кривичном делу тероризма или делу које је са тим повезано;
- формирање сталних заједничких међународних полицијских тимова и радних група за истраживање случајева међународног тероризма;
- стварање могућности за предузимање криминалистичко-оперативних мера од стране органа једне државе на територијама других држава, у случајевима хитног спречавања или сузбијања међународног тероризма;
- развој института екстериторијалне надлежности у сузбијању тероризма, односно могућности кривичног гоњења терориста који нису извршили терористички акт на територији државе

која предузима кривично гоњење, или у случајевима када се тероризам догодио у више од једне државе;

- пружање међународне правне помоћи;
- екстрадицију извршилаца кривичних дела у вези са тероризмом;
- потписивање посебних међународних споразума о заштити жртава и сведока тероризма, уз учешће субјеката владиног и невладиног сектора;
- потписивање посебних међународних споразума о репатријацији странаца – жртава и сведока тероризма;
- потписивање меморандума о разумевању и споразума о међународној сарадњи појединих субјеката недржавног и државног сектора безбедности у активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама;
- унапређивање међународне полицијске сарадње у оквиру Интерпола, Европола и механизма сарадње полиција земаља Југоисточне Европе;
- унапређивање међународне сарадње на пољу размене обавештајних информација и заштите тајних података итд.

Стратешки приступ Републике Србије свеобухватном супротстављању тероризму произилази из тога да је савремени тероризам међународна појава. Зато ће правовремени одговори Републике Србије на међународни тероризам бити међународни и мултилатерални, у оквиру кооперативних ангажмана са другим државама, на бази темељних вредности и интереса међународне заједнице. Својим деловањем на међународном плану, Република Србија наставиће да јача сопствену националну безбедност кроз активан допринос безбедности својих партнера, савезника и међународне заједнице, што уједно препознаје и као своју стратешку опредељеност, одговорност и обавезу.

Уочавајући потребу за ефикасним и правовременим сузбијањем тероризма кроз свеобухватан, координиран и конзистентан приступ, Република Србија на сваки начин подржава незаобилазну глобалну и централну улогу Уједињених нација, али и Европске уније, НАТО, Организације за европску безбедност и сарадњу, Савета Европе, Интерпола, Европола, Евроцаста и Руске Федерације у свим међународним противтерористичким напорима.

Уместо закључка

Усвајање националне стратегије против тероризма није само испуњавање услова Републике Србије за приступање Европској унији, већ реална потреба националне, али и међународне безбедности. Стога је пред Републиком Србијом велики изазов, и још већа дилема: да ли је неопходно донети стратегију којом ће се задовољити услови који се постављају током преговарачких сесија са Европском унијом, или ће се усвојити стратегија којом ће се пројектовати најефективнија дугорочна политика, мере, средства и снаге за спречавање и сузбијање тероризма, заштиту, помоћ и подршку жртвама, асанацији насталих штета и ревитализацији угрожених вредности.

На овом путу, Република Србија није имала дилема: усвојиће се стратегија којом се истовремено дају одговори на актуелне и потенцијалне претње по безбедност Републике Србије, али и одговори на изазове европских интеграција.

Аутори овог рада су настојали да својим предлогом обима и садржаја Стратегије Републике Србије против тероризма задовоље оба национална интереса. Колико су у томе успели, показаће оцене стручне јавности, одлуке Владе и Народне скупштине, али и долазећа безбедносна стварност.

Литература

1. Мијалковић, З; Вуковић, С; Стратегијска документа као основа за дефинисање стандарда и процедура за превенцију и сузбијање савремених проблема националне безбедности, објављено у: *Супротстављање савременом организованом криминалу и тероризму I*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2011, стр. 1–16.
2. Бошковић, Г; Мијалковић, С; Субошић, Д; Утицај криминалистичко-обавештајне стратегије на супротстављање организованом криминалу, *Ревизија за криминологију и кривично право*, 3/48, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу и Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2010, стр. 213–224.

3. Одлука о усвајању Стратегије националне безбедности Републике Србије, „Сл. гласник РС“, број 88/2009.
4. Кривични законик, „Сл. гласник РС“, број 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014.
5. Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, „Сл. гласник РС“, број 20/2009, 72/2009 и 91/2010.
6. Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма, „Сл. гласник РС“, број 29/2015.
7. Мијалковић, С; *Национална безбедност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2011.
8. United Nations Global Counter-Terrorism Strategy: activities of the United Nations system in implementing the Strategy, United Nations – General Assembly, A/66/762, 4 April 2012.
9. *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, Council of the European Union, Brussels, 14469/4/05 REV 4, 30. November 2005.
10. Мијалковић, С; Бајагић, С; *Организовани криминал и тероризам*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012.
11. *Resolution 1566 – Threats to international peace and security caused by terrorist acts* (2004), Adopted by the Security Council at its 5053rd meeting, on 8 October 2004.
12. Бајагић, М; Нови концепти безбедности: сарадња у безбедности, *Безбедност*, 6/2004, Београд, стр. 815–832.
13. Council Framework Decision 2008/919/JHA of 28 November 2008 amending Framework Decision 2002/475/JHA on combating terrorism.
14. Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, „Сл. лист СРЈ“ – Међународни уговори, 6/2001;
15. Протокол за превенцију, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, нарочито женама и децом, који допуњава конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, „Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, број 6/2001.

16. *Протокол против кријумчарења миграната копном, морем и ваздухом, који допуњава конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала*, „Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, број 6/2001.
17. *Кривичноправна конвенција Савета Европе о корупцији*, „Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, 2/2002 и „Сл. лист СЦГ – Међународни уговори“, 18/2005;
18. *Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма*, „Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, 7/2002.
19. *Конвенција Уједињених нација против корупције*, „Сл. лист СЦГ – Међународни уговори“, 12/2005.
20. *Грађанскоправна конвенција Савета Европе о корупцији*, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 102/2007.
21. *Конвенција о полицијској сарадњи у југоисточној Европи*, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 70/2007.
22. *Конвенција Савета Европе о високотехнолошком криминалу*, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 19/2009.
23. *Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма*, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 19/2009.
24. *Конвенција Савета Европе о спречавању тероризма*, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 19/2009.
25. *Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података*, „Сл. лист СРЈ“ број 01/92.
26. *Европска конвенција о екстрадицији са додатним протоколима*, „Сл. лист СРЈ“ бр.10/01.
27. *Европска конвенција о трансферу осуђених лица са додатним протоколом*, Сл. лист СРЈ“ број 04/01).
28. *Европска конвенција о сузбијању тероризма*, „Сл. лист СРЈ“ број 10/01),
29. *Европска конвенција о преносу поступка у кривичним стварима*, „Сл. лист СРЈ“ бр.10/01.
30. *Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима са додатним протоколом*, „Сл. лист СРЈ“ број 10/01 и „Сл. лист СЦГ-Међународни уговори“ број 2/06.

31. *Европска Конвенција о међународном важењу кривичних пресуда са додацима*, „Службени лист СФРЈ-Међународни уговори“ број 13/02 и 02/06.
32. *Споразум о сарадњи у циљу спрјечавања и борбе против прекограничног криминала* „Сл. лист СЦГ- Међународни уговори“ број 05/03.
33. *Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала*, „Сл. гласник РС“, број 42/2002, са каснијим изменама и допунама.
34. *Закон о Безбедносно-информативној агенцији*, „Сл. гласник РС“, број 42/2002.
35. *Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку против учинилаца ратних злочина*, „Сл. гласник РС“, бр. 67/2003, са каснијим изменама и допунама.
36. *Царински закон*, „Сл. гласник РС“, број 73/2003, са каснијим изменама и допунама.
37. *Одлука о образовању Комисије за припрему и организацију Националне стратегије руковођења службама за обезбеђење и контролу прелажења државне границе Републике Србије*, „Сл. гласник РС“, број 113/2004.
38. *Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја*, „Сл. гласник РС“, број 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010.
39. *Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала*, „Сл. гласник РС“, број 61/2005.
40. *Закон о заштитнику грађана*, „Сл. гласник РС“, број 79/2005 и 54/2007.
41. *Кривични законик Републике Србије*, „Сл. гласник РС“, број 85/2005, са каснијим изменама и допунама.
42. *Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица*, „Сл. гласник РС“, број 85/2005.
43. *Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку*, „Сл. гласник РС“, број 85/2005.
44. *Закон о полицији*, „Сл. гласник РС“, број 101/2005.

45. Закон о црквама и верским заједницама, „Сл. гласник РС“, број 36/2006.
46. Законик о кривичном поступку, „Сл. гласник РС“, број 46/2006, са каснијим изменама и допунама.
47. Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије, „Сл. гласник РС“, број 116/2007 и 72/2012.
48. Закон о одбрани, „Сл. гласник РС“, број 116/2007, 88/2009, 88/2009-др. закон, 104/2009-др. закон и 10/2015.
49. Закон о Војсци Србије, „Сл. гласник РС“, број 116/2007, 88/2009, 101/2010 – др. закон и 10/2015.
50. Закон о спољним пословима, „Сл. гласник РС“, број 116/2007.
51. Одлука о Савету за националну безбедност Републике Србије, Влада Републике Србије, 05 бр.: 02-2866/2007 од 31. маја 2007.
52. Закон о одговорности правних лица за кривична дела, „Сл. гласник РС“, број 97/2008.
53. Закон о заштити државне границе, „Сл. гласник РС“, број 97/2008.
54. Закон о странцима, „Сл. гласник РС“, број 97/2008.
55. Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, број 97/2008, 104/2009 – др. закон, 68/2012 – одлука УС и 107/2012.
56. Закон о агенцији за борбу против корупције, „Сл. гласник РС“, број 97/2008, 53/2010, 66/2011 - одлука УС, 67/2013 - одлука УС, 112/2013 - аутентично тумачење и 8/2015 - одлука УС.
57. Закон о јавном тужилаштву, „Сл. гласник РС“, број 116/2008 са каснијим изменама и допунама.
58. Закон о уређењу судова, „Сл. гласник РС“, број 116/2008 са каснијим изменама и допунама.
59. Уредба о оснивању Канцеларије Савета за националну безбедност, „Сл. гласник РС“, број 12/2009.
60. Закон о спречавању прања новца и финансирању тероризма, „Сл. гласник РС“, бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010.
61. Закон о забрани дискриминације, „Сл. гласник РС“, број 22/2009.
62. Закон о комуналној полицији, „Сл. гласник РС“, број 51/2009.
63. Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом, „Сл. гласник РС“, број 72/2009.

64. Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала, „Сл. гласник РС“, број 72/2009, са каснијим изменама и допунама.
65. Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији, „Сл. гласник РС“, број 88/2009, са каснијим изменама и допунама.
66. Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, „Сл. гласник РС“, број 88/2009.
67. „Сл. гласник РС“, „Сл. гласник РС“, број 88/2009.
68. Закон о војној, радној и материјалној обавези, „Сл. гласник РС“, број 88/2009 и 95/2010.
69. Закон о тајности података, „Сл. гласник РС“, број 104/2009.
70. Закон о ванредним ситуацијама, „Сл. гласник РС“, број 111/2009, са каснијим изменама и допунама.
71. Царински закон, „Сл. гласник РС“, број 18/2010.
72. Закон о потврђивању Европске конвенције о незастаревању кривичних дела против човечности и ратних злочина, „Сл. гласник РС– Међународни уговори“, број 13/2010.
73. Одлука о наставку активности Републике Србије у одбрани суверенитета и територијалног интегритета Републике Србије, „Сл. гласник РС“, број 51/2010.
74. Закон о социјалној заштити, „Сл. гласник РС“, број 24/2011.
75. Законик о кривичном поступку, „Сл. гласник РС“, број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.
76. Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, „Сл. гласник РС“, број 32/2013.
77. Закон о детективској делатности, „Сл. гласник РС“, број 104/2013.
78. Закон о приватном обезбеђењу, „Сл. гласник РС“, број 104/2013.
79. Закон о потврђивању споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије, „Сл. гласник РС“, број 5/2014.
80. Закон о извршењу кривичних санкција, „Сл. гласник РС“, број 55/2014.

81. Закон о јавном информисању и медијима, „Сл. гласник РС“, број 83/2014.
82. Закон о јавним медијским сервисима, „Сл. гласник РС“, број 83/2014.
83. Закон о заштити узбуњивача, „Сл. гласник РС“, број 128/2014.

PREMISE AND GUIDELINES FOR THE PREPARATION OF THE
NATIONAL STRATEGY OF THE REPUBLIC OF SERBIA AGAINST TERRORISM

Saša Mijalković

Mladen Bajagić

The Academy of Criminalistic and Police studies, Belgrade

Abstract: For decades Serbia is threatened by terrorism. At the same time, the state of Serbia has never had a single strategic document in which they expressed their general orientation about the methods, goals and reasons to protect their territory, citizens, property and national interests from terrorism. Today, in the era of European integration, Serbia has an obligation, but also a national interest issue and adopt a national strategy against terrorism and the action plan for implementing this strategy. In this regard, the government of the Republic of Serbia and the Ministry of Interior formed a multidisciplinary expert group with the aim of drafting respective strategies, as well as the present action plan. Researchers from the Academy of criminalistic and Police studies, as members of this group, gave his view of the layout and content of these strategic documents. In this paper, the proposal content strategy of the Republic of Serbia against terrorism.

Key words: national security, terrorism, national strategy against terrorism, the Republic of Serbia, European Integrations, the European Union.